

Gemeenschapdienst voor werklozen

Nummer 45
131112013

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Ivan van de Cloot

Hoofdeconoom

Er zijn zo van die zekerheden in de politiek. Recent werd voor de derde keer op enkele jaren tijd het voorstel van een gemeenschapdienst voor werklozen gelanceerd. Dat dit in aanloop van de verkiezingen opnieuw aan bod komt, is geen verrassing. Uit bevestigingen leren we dat het enorm goed aanslaat bij een groot deel van de bevolking. In Nederland kwam het zelfs als de meest succesvolle tewerkstellingsmaatregel uit een representatieve steekproef. Dit beeld wordt ook bevestigd door een recente poll in De Morgen.

Dat veel mensen het voorstel op het eerste gezicht erg aantrekkelijk vinden, heeft te maken met een rechtvaardigheidsprincipe. Er leeft het gevoel dat zij moeten werken voor een inkomen en anderen het zomaar in de schoot geworpen krijgen.

Iets anders is of het voorstel praktisch en economisch zinvol is. Theoretisch is er een economisch argument dat het kan remediëren aan de zogenaamde werkloosheidsval. Dit betekent dat het risico bestaat dat er voor werklozen onvoldoende prikkel is om een job te zoeken. Door hen te verplichten te werken, wordt hun afhankelijkheidspositie minder aantrekkelijk. In hoeverre botst dit echter met onze ambitie van de actieve welvaartstaat? In dit 'welfare' model moeten mensen vooral ondersteund

en gestimuleerd worden om regulier werk te zoeken. Daartegenover staat het Angelsaksische 'workfare' model dat al in het Victoriaanse Engeland bestond van opgelegd werk. In eerste instantie moeten we er alles aan

Er is niets mis met een goed debat over allerlei pistes maar laten we daar zoveel mogelijk ernstige evaluatiestudies bij betrekken van wat het beste werkt.

doen om mensen werkelijk te activeren. Als we eerlijk zijn, doen we dat onvoldoende. Werklozen boven de vijftig worden feitelijk aan hun lot overgelaten met nauwelijks begeleiding en ondersteuning om opnieuw werk te vinden. Ook van de kant van de werkgevers is er vaak een onterecht gebrek aan waardering voor hun talenten en ervaring.

Oppervlakkig evaluaties van dit soort experimenten in het buitenland wijzen nogal eens op een reductie van het aantal uitkeringstrekkers. Meer diepgravende studies wijzen er echter op dat op het vlak van doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt de resultaten teleurstellend zijn. Dit was bijvoorbeeld het geval in Nederland waar er geen beter resultaat bereikt werd via dit systeem. Ervaringen uit de Verenigde Staten als het Verenigd Koninkrijk en Australië wijzen op het risico dat verlener van dergelijke gemeenschapsdienst onvoldoende focus overhouden om te solliciteren en hun kansen op een echte job beschadigen. Dit is dus een belangrijke les indien men hier te lande dergelijk systeem overweegt. Er zijn overigens al lokale initiatieven bij ons geweest die gestopt werden wegens de hoge organisatiekosten. Terwijl het voorstel dus op het eerste gezicht voor velen erg aantrekkelijk is, lijkt het in de praktijk nogal eens

tegen te vallen. Voor de meeste werklozen riskeert dit eerder de aandacht af te leiden van hun zoektocht naar werk. Laten we daar ook zaken zoals begeleiding van ouderen aanpakken. Voor sommigen is dit misschien te hoog gegrepen. Daarvoor bestaan echter vandaag al het systeem van sociale werkplaatsen. Goede evaluatiestudies maken snel duidelijk dat er niet één model van “workfare” bestaat. Enerzijds zijn er de programma’s die vooral gericht zijn op het voorkomen dat mensen een uitkering aanvragen, anderzijds die vooral inzetten op het integreren van mensen op de arbeidsmarkt. Dan is het ook erg belangrijk dat men bij evaluatie ook oog heeft voor de twee dimensies en niet alleen focust op de evolutie van de uitkeringen. Er is niets mis met een goed debat over allerlei pistes maar laten we daar zoveel mogelijk ernstige evaluatiestudies bij betrekken van wat het beste werkt.

(1) *Richard Crisp, Del Roy Fletcher, A comparative review of workfare programmes in the United States, Canada and Australia, Department for Work and Pensions, 2008*, *Handler, J. F. (2004), Social Citizenship and Workfare in the United States and Western Europe: The Paradox of Inclusion, Cambridge University Press, Cambridge.*

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom

Voor duurzame economische
groei en sociale bescherming

ONAFHANKELIJKE DENKTANK

KLARE IDEEËN, KLAAR VOOR ACTIE

Itinera Institute VZW

Leopold II Laan 184d B-1080 Brussel
T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org
www.itinerainstitute.org

Verantwoordelijke uitgever: Marc De Vos, Directeur